

МЕТОДОЛОГІЧНИЙ КОМЕНТАР

Статистика фінансового сектору (грошово-кредитна та фінансова статистика) є однією з чотирьох систем макроекономічної статистики, крім статистики реального сектору, статистики бюджетно-податкового сектору і статистики зовнішнього сектору, та охоплює грошово-кредитну статистику, статистику фінансових ринків, статистику фінансових рахунків сектору фінансових корпорацій, статистику індикаторів фінансової стійкості.

ГРОШОВО-КРЕДИТНА СТАТИСТИКА

Загальний методологічний коментар

Грошово-кредитна статистика є комплексним набором даних про вимоги та зобов'язання сектору фінансових корпорацій та його підсекторів по відношенню до інших секторів економіки країни та нерезидентів.

Грошово-кредитна статистика України включає дані про запаси та потоки фінансових та нефінансових активів і пасивів сектору фінансових корпорацій. Наразі грошово-кредитною статистикою в Україні охоплюється 100 відсотків банків, що створені та діють на території України (крім банків, що знаходяться в режимі ліквідації), а також страхові компанії, пенсійні фонди, інститути спільного інвестування (інвестиційні фонди), кредитні спілки, фінансові компанії, юридичні особи, що надають послуги фінансового лізингу, ломбарди та допоміжні фінансові організації. Відповідальним за складання грошово-кредитної статистики є Національний банк України відповідно до Закону України "Про Національний банк України".

Основними формами подання даних грошово-кредитної статистики є балансові звіти за секторами економіки та огляди сектору фінансових корпорацій та його підсекторів.

Джерелом даних для складання грошово-кредитної статистики є статистична звітність банків і Національного банку України, звітність учасників ринку небанківських фінансових послуг, що подається до Національного банку України, а також дані Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку, дані Державної служби статистики України, розрахунки та оцінки Національного банку України.

Грошово-кредитна статистика складається та поширюється на щомісячній основі. Дані грошово-кредитної статистики сприяють розробленню грошово-кредитної політики та контролю за її проведенням, утворюють статистичну основу для макроекономічного аналізу, оцінки стабільності фінансового сектору, а також є необхідними для інформування широкого кола користувачів – органів влади, резидентів і нерезидентів, що проводять операції з фінансовими корпораціями країни.

Показники грошово-кредитної статистики поширюються на сторінках офіційного Інтернет-представництва Національного банку України, розповсюджуються відповідно до Спеціального стандарту поширення даних Міжнародного валютного фонду, публікуються у статистичній базі даних Міжнародного валютного фонду "International Financial Statistics (IFS)".

Грошово-кредитна статистика складається відповідно до міжнародних стандартів, викладених у Керівництві з грошово-кредитної та фінансової статистики і довіднику зі складання (МВФ) та з урахуванням настанов і рекомендацій з питань статистики Європейського центрального банку.

Методологія складання грошово-кредитної статистики узгоджується з вимогами Системи національних рахунків, Керівництва з платіжного балансу та міжнародної інвестиційної позиції (МВФ), Керівництва зі статистики державних фінансів (МВФ), інших офіційних видань Міжнародного валютного фонду та інших міжнародних організацій за такими принципами та концепціями.

Класифікація інституційних одиниць

Розподіл за резидентською належністю. Учасники економічних операцій – інституційні одиниці класифікуються як резиденти та нерезиденти згідно з законодавством України та міжнародними стандартами.

Розподіл за інституційними секторами економіки. Інституційні одиниці-резиденти, однакові за своїми цілями, функціями та діяльністю, групуються у п'ять секторів економіки відповідно до Класифікації інституційних секторів економіки України (KICE), затвердженої наказом Державної служби статистики України від 03.12.2014 № 378 (зі змінами):

- 1) фінансові корпорації;
- 2) сектор загального державного управління;
- 3) нефінансові корпорації;
- 4) домашні господарства;
- 5) некомерційні організації, що обслуговують домашні господарства.

Класифікація інституційних секторів економіки за міжнародними стандартами

Інституційні сектори економіки в грошово-кредитній статистиці України					Код KICE		
Сектори-резиденти	Сектори – емітенти коштів	Фінансові корпорації	Депозитні корпорації	Національний банк України	S.121		
				Інші депозитні корпорації (банки: державні, приватні, під іноземним контролем)	S.122		
	Сектори – власники коштів		Інші фінансові корпорації	Фонди грошового ринку	S.123		
				Інвестиційні фонди, крім фондів грошового ринку	S.124		
				Інші фінансові посередники, крім страхових корпорацій та пенсійних фондів	S.125		
				Допоміжні фінансові організації	S.126		
				Кептивні фінансові корпорації	S.127		
				Страхові корпорації	S.128		
				Пенсійні фонди (державні, приватні, під іноземним контролем)	S.129		
	Нейтральний сектор		Сектор загального державного управління	Центральні органи державного управління	S.1311		
				з них: фонди соціального страхування	S.1313		
				Регіональні та місцеві органи державного управління	S.1312		
				з них: фонди соціального страхування	S.1313		
				Сектори – власники коштів	Нефінансові корпорації	Державні нефінансові корпорації	S.11001
						Інші нефінансові корпорації (приватні, під іноземним контролем)	S.11002 + S.11003
Домашні господарства	Роботодавці, самостійно зайняті працівники	S.141 + S.142					
	Наймані працівники, одержувачі доходу від власності та трансфертів	S.143 + S.144					
Некомерційні організації, що обслуговують домашні господарства (приватні, під іноземним контролем)		S.15					
Нерезиденти	Інший світ		S.2				

Фінансові корпорації – корпорації, які спеціалізуються на фінансових послугах чи допоміжній фінансовій діяльності: Національний банк України, інші депозитні корпорації (банки, що створені і діють на території України), інші фінансові корпорації (страхові компанії, пенсійні фонди, інвестиційні фонди, кредитні установи, фінансові компанії тощо). До підсектору інших депозитних корпорацій (банків) належать фінансові корпорації, основною функцією яких є фінансове посередництво та які емітують зобов'язання у формі депозитів чи інших інструментів залучення фінансових ресурсів, що включаються до грошових агрегатів.

Сектор загального державного управління об'єднує юридичні особи, основною діяльністю яких є виконання функцій законодавчої, виконавчої або судової влади відносно інших інституційних одиниць в межах певної території та розподіляється на підсектори: центральні органи державного управління, регіональні та місцеві органи державного управління, фонди соціального страхування.

Нефінансові корпорації – корпорації, основним видом діяльності яких є виробництво ринкових товарів чи надання нефінансових послуг і які розподіляються на підсектори: державні нефінансові корпорації, приватні нефінансові корпорації, нефінансові корпорації під іноземним контролем.

Домашні господарства – наймані працівники, роботодавці, самостійно зайняті працівники, одержувачі пенсій, одержувачі доходу від власності та інших трансфертів.

Некомерційні організації, що обслуговують домашні господарства, – організації, які надають неринкові товари та послуги домашнім господарствам без оплати або за цінами, що не мають економічного значення: політичні партії та інші громадські організації, благодійні організації й фонди, соціально-культурні підрозділи нефінансових і фінансових корпорацій.

Розподіл за видами економічної діяльності. Інституційні одиниці-резиденти класифікуються за видами економічної діяльності відповідно до Національного класифікатора України ДК 009:2010 "Класифікація видів економічної діяльності" (КВЕД), затвердженого наказом Державного комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики від 11.10.2010 № 457 (зі змінами).

Класифікація фінансових активів

Відповідно до СНР 2008 фінансові активи класифікуються за такими основними категоріями:

- монетарне золото і спеціальні права запозичення (СПЗ) (актив центрального банку);
- готівкові кошти і депозити;
- боргові цінні папери;
- кредити;
- акціонерний капітал та акції інвестиційного фонду;
- страхування, пенсійні та стандартизовані гарантійні схеми;
- похідні фінансові інструменти та фондові опціони працівників;
- інша дебіторська/кредиторська заборгованість.

Монетарне золото і СПЗ є фінансовими активами, для яких немає відповідних зобов'язань з боку пасивів.

Монетарне золото – золото, що зберігається в Національному банку України і є частиною офіційних резервних активів (міжнародних резервів). Золото, що не включається до офіційних резервних активів, класифікується як нефінансові активи.

СПЗ – міжнародні резервні активи, які створюються Міжнародним валютним фондом (МВФ) і розподіляються серед його членів у доповнення наявних офіційних резервних активів. Авуари в СПЗ є безумовними правами на отримання іноземної валюти чи інших резервних активів у країн-членів МВФ.

Готівкові кошти – банкноти і монети, що випущені Національним банком України і мають фіксовану номінальну вартість. Готівкові кошти в іноземній валюті є зобов'язанням центральних банків іноземних держав.

Депозити – вимоги до Національного банку України, інших депозитних корпорацій, які підтверджені документом про вкладення. Депозити включають переказні та інші депозити.

Переказні депозити – фінансові активи, що за першою вимогою можуть бути обміняні на готівкові кошти за номіналом та безпосередньо використані для здійснення платежу.

Інші депозити – не переказні депозити, що в короткий термін можуть бути обміняні на готівкові кошти чи переказні кошти, а саме кошти на вимогу, які безпосередньо не використовуються для здійснення платежу, строкові кошти та ощадні депозити.

Боргові цінні папери (цінні папери, крім акцій) – фінансові інструменти, що обертаються на ринку та є підтвердженням про зобов'язання бути погашеними готівковими коштами, фінансовим інструментом чи іншим економічно цінним об'єктом. Це корпоративні облигації, державні облигації України, облигації місцевих позик, казначейські зобов'язання, векселі тощо.

Кредити – фінансові активи, які створюються в разі надання кредитором коштів безпосередньо позичальнику та засвідчуються документами, що не обертаються. Це надані позики та аванси, крім кредиторської і дебіторської заборгованості.

Акціонерний капітал та акції інвестиційного фонду (акції та інші форми участі в капіталі) – усі фінансові інструменти та облікові документи, що підтверджують вимоги на вартість майна корпорації, що залишилася після задоволення вимог кредиторів: акції та інші форми участі в капіталі, що забезпечують участь у розподілі кінцевої вартості при ліквідації корпорації. В пасивах балансового звіту до складу показника включаються кошти власників, нерозподілений прибуток, результат поточної діяльності, загальні і спеціальні резерви, поправка на зміни вартісної оцінки.

Страховання, пенсійні та стандартизовані гарантійні схеми (страхові технічні резерви) – технічні резерви за видами страхування, крім страхування життя, права на отримання виплат із страхування життя та анuitетів, права на отримання пенсійного забезпечення, зобов'язання пенсійних фондів перед керуючими пенсійними програмами та резерви для врегулювання вимог за стандартизованими гарантіями.

Похідні фінансові інструменти та фондові опціони працівників – опціонні, форвардні та ф'ючерсні контракти, свопи, фондові опціони працівників.

Інша дебіторська/кредиторська заборгованість включає комерційний кредит та аванси, які не включені до категорії "кредити", та іншу заборгованість.

Комерційний кредит та аванси – вимоги/зобов'язання, що виникають в результаті купівлі/продажу товарів та послуг, строк оплати за якими ще не настав.

Фінансові активи і пасиви класифікуються за інституційними секторами економіки кредиторів і боржників.

Принципи обліку

Визначення запасів та потоків. Запаси вимірюють економічну вартість нефінансових та фінансових активів і пасивів на певний момент часу та пов'язані з потоками. Потоки вимірюють зміну в запасах за період часу. Дані про запаси відображають вартість непогашених залишків активів і пасивів за станом на кінець звітного періоду. Дані про потоки відображають операції, переоцінку вартості, інші зміни в обсязі активів, що відбулися протягом звітного періоду.

Час відображення в обліку. Дані про запаси та потоки активів і пасивів складаються з урахуванням обліку за принципом нарахування, відповідно до якого доходи та витрати обліковуються у періоді, до якого вони належать. Нараховані доходи та витрати за депозитами, кредитами, цінними паперами включаються до непогашеної суми фінансового активу і пасиву.

Вартісна оцінка фінансових активів. Фінансові активи обліковуються за вартістю їх придбання чи виникнення (за первісною або справедливою вартістю). Приведення вартості фінансових активів у відповідність із справедливою (ринковою) здійснюється шляхом їх переоцінки на дату складання балансу.

Запаси та потоки в національній та іноземній валютах. Запаси та потоки, деноміновані в іноземній валюті, перераховуються в національну валюту із застосуванням офіційного курсу гривні до іноземних валют, установленого Національним банком України на підставі курсових котирувань на міжбанківському валютному ринку України за попередній день з урахуванням інших індикаторів.

Строк погашення. Фінансові інструменти класифікуються за початковими строками погашення, протягом яких відбувається повне погашення основної суми та виплата нарахованих відсотків.

Агрегування та консолідація даних

Дані грошово-кредитної статистики складаються на агрегованій основі. *Агрегування* – підсумовування даних за всіма інституційними одиницями, що включаються до конкретного сектору

(підсектору) економіки, і для кожного сектору (підсектору) економіки – підсумовування всіх даних за конкретними категоріями активів та пасивів у балансових звітах за секторами економіки для фінансових корпорацій.

Для аналітичних цілей дані грошово-кредитної статистики консолідуються для отримання оглядів фінансових корпорацій. *Консолідація* – виключення даних про фінансові вимоги та відповідні зобов'язання, що виникають між інституційними одиницями в рамках сектору або підсектору, по якому складається огляд.

Дані грошово-кредитної статистики складаються на валовій основі. Це означає, що вимоги до конкретного учасника операцій (інституційної одиниці або сектору) не сальдуються з його зобов'язаннями. Крім того, деякі категорії даних складаються на чистій основі у зв'язку з їх використанням для аналітичних потреб. В оглядах сектору фінансових корпорацій та його підсекторів дані про вимоги та зобов'язання по відношенню до сектору загального державного управління та нерезидентів, інші активи та інші пасиви сальдуються в категорії "чисті вимоги до сектору загального державного управління", "чисті зовнішні активи" та "інші статті (чисті)".

Спеціальний методологічний коментар

Балансові звіти, огляди

Детальну інформацію за категоріями активів і пасивів фінансових корпорацій містять Балансовий звіт депозитних корпорацій (крім Національного банку України) за секторами економіки, Балансовий звіт інших фінансових корпорацій за секторами економіки, Огляд Національного банку України, Огляд депозитних корпорацій (крім Національного банку України), Огляд депозитних корпорацій (включаючи Національний банк України), Огляд інших фінансових корпорацій, Огляд фінансових корпорацій.

Балансові звіти за секторами економіки містять інформацію про непогашені залишки коштів на кінець звітної періоду і про фінансові потоки (операції) за звітний період за всіма категоріями активів і пасивів підсекторів сектора фінансових корпорацій.

Дані про фінансові операції розраховуються за такою формулою:

$$O = ЗКП - ЗПП - ПВ - ІЗОА,$$

де O – операції;
ЗКП – залишки коштів у кінці звітної періоду;
ЗПП – залишки коштів на початку звітної періоду;
ПВ – переоцінка вартості;
ІЗОА – інші зміни в обсязі активів.

Операції – фінансові потоки, що виникають за взаємною згодою між інституційними одиницями внаслідок створення, ліквідації або зміни права власності на фінансові активи. Зміна права власності відбувається у разі продажу, передачі або іншого звільнення від усіх прав, зобов'язань та ризиків, пов'язаних з фінансовим активом. Дані про операції відображають суми операцій з урахуванням сум нарахованих відсотків.

Переоцінка вартості – фінансові потоки, що виникають внаслідок змін цін на фінансові активи та/або обмінних курсів, що впливають на вартість у національній валюті фінансових активів і пасивів, номінованих в іноземній валюті.

Інші зміни в обсязі активів – фінансові потоки, що виникають внаслідок змін у фінансових активах, відмінних від тих, що є результатом операцій та переоцінки вартості. До інших змін в обсязі активів включаються зміни класифікації фінансових активів або зміни, що спричинені втратою фінансових активів внаслідок надзвичайних подій, тощо.

Огляди є аналітичною формою подання статистичних даних фінансових корпорацій, у яких дані балансових звітів за секторами економіки консолідуються в узагальнені категорії активів і пасивів та забезпечується балансова тотожність.

Огляд Національного банку України містить дані про зобов'язання Національного банку України, що включаються до грошової бази і є основою для формування грошових агрегатів.

Огляд депозитних корпорацій (включаючи Національний банк України) містить дані про зобов'язання депозитних корпорацій, що включаються до грошових агрегатів. Балансова тотожність в Огляді депозитних корпорацій (включаючи Національний банк України) забезпечує зв'язок грошового агрегату МЗ та інших статей з вимогами депозитних корпорацій до резидентів і нерезидентів, що може бути поданий як рівняння:

Чисті зовнішні активи + внутрішні вимоги = грошовий агрегат МЗ + інші статті

Огляд фінансових корпорацій є результатом консолідації трьох оглядів: Огляду Національного банку України, Огляду депозитних корпорацій (крім Національного банку України) та Огляду інших фінансових корпорацій.

Огляди фінансових корпорацій включають такі загальні показники.

Чисті зовнішні активи – сальдо між вимогами та зобов'язаннями фінансових корпорацій по відношенню до нерезидентів. Вимоги до нерезидентів відображаються на валовій основі та включають офіційні резервні активи (міжнародні резерви) та інші менш ліквідні вимоги депозитних корпорацій до нерезидентів за категоріями фінансових активів. Зобов'язання перед нерезидентами відображаються на валовій основі за категоріями пасивів.

Внутрішні вимоги – сукупність чистих вимог фінансових корпорацій до центральних органів державного управління та вимог до інших секторів економіки в національній та іноземній валютах.

Чисті вимоги до центральних органів державного управління – сальдо між вимогами та зобов'язаннями фінансових корпорацій по відношенню до центральних органів державного управління. Вимоги до центральних органів державного управління відображаються на валовій основі та включають вимоги за вкладеннями в державні цінні папери, за наданими кредитами та іншою дебіторською заборгованістю в національній та іноземній валютах. Зобов'язання перед центральними органами державного управління відображаються на валовій основі та включають зобов'язання за коштами Державного бюджету, коштами клієнтів, що утримуються за рахунок Державного бюджету, коштами позабюджетних і спеціальних фондів та іншою кредиторською заборгованістю в національній та іноземній валютах.

Вимоги до інших секторів – сукупність вимог фінансових корпорацій за кредитами, вкладеннями в цінні папери тощо по відношенню до регіональних та місцевих органів державного управління, державних та інших нефінансових корпорацій, домашніх господарств та некомерційних організацій, що обслуговують домашні господарства у національній та іноземній валютах.

Грошова база – сукупність зобов'язань Національного банку України в національній валюті, що забезпечують зростання грошових агрегатів та кредитування економіки. Грошова база є показником бази фінансування, яка є основою для формування грошових агрегатів, а не самим грошовим агрегатом. Грошова база включає готівкові кошти, випущені в обіг Національним банком України, і переказні депозити в національній валюті в Національному банку України. До готівкових коштів в обігу належать банкноти та монети, емітовані Національним банком України, за винятком готівкових коштів Національного банку України. До переказних депозитів належать зобов'язання Національного банку України за коштами на кореспондентських рахунках, коштами обов'язкових резервів та іншими коштами на вимогу інших депозитних корпорацій, а також коштами на рахунках інших фінансових корпорацій, нефінансових корпорацій у національній валюті в Національному банку України.

Грошові агрегати – зобов'язання депозитних корпорацій перед іншими секторами економіки, крім сектору загального державного управління та інших депозитних корпорацій. Складовими грошових агрегатів є фінансові активи у формі готівкових коштів у національній валюті, переказних депозитів, інших депозитів, коштів за борговими цінними паперами, що емітовані депозитними корпораціями та належать на правах власності іншим фінансовим корпораціям, нефінансовим корпораціям, домашнім господарствам та некомерційним організаціям, що обслуговують домашні господарства.

Залежно від зниження ступеня ліквідності фінансові активи групують у різні грошові агрегати М0, М1, М2 та МЗ.

Грошовий агрегат М0 включає готівкові кошти в обігу поза депозитними корпораціями.

Грошовий агрегат М1 – грошовий агрегат М0 та переказні депозити в національній валюті.

Грошовий агрегат M2 – грошовий агрегат M1 і переказні депозити в іноземній валюті та інші депозити.

Грошовий агрегат M3 (грошова маса) – грошовий агрегат M2 та боргові цінні папери.

Вимоги та зобов'язання по відношенню до кожного з підсекторів депозитних корпорацій наводяться окремо в Огляді Національного банку України та Огляді депозитних корпорацій (крім Національного банку України) і консолідується в Огляді депозитних корпорацій (включаючи Національний банк України).

Динамічні ряди сезонно скоригованих даних за грошовим агрегатом M3 обчислені на основі фактичних місячних даних за допомогою програмного забезпечення DEMETRA+ (версія 1.03.2005), що розроблено та рекомендовано до застосування Європейською статистичною системою (ЕСС), із використанням методу X-12-ARIMA.

Зобов'язання перед іншими депозитними корпораціями, що не включаються в грошову базу, – сукупність коштів інших депозитних корпорацій у Національному банку України у формі переказних депозитів в іноземній валюті, інших депозитів, боргових цінних паперів, іншої кредиторської заборгованості в національній та іноземній валютах.

Депозити, що не включаються в грошову базу, – сукупність коштів в Національному банку України у формі переказних депозитів інших фінансових корпорацій в іноземній валюті тощо.

Депозити, що не включаються в грошовий агрегат M3, – сукупність переказних та інших депозитів регіональних та місцевих органів державного управління в національній та іноземній валютах тощо.

До страхування, пенсійних та стандартизованих гарантійних схем (страхових технічних резервів) включаються:

технічні резерви за видами страхування, крім страхування життя;
права на отримання виплат із страхування життя та ануїтетів;
права на отримання пенсійного забезпечення;
зобов'язання пенсійних фондів перед керуваними пенсійними програмами;
резерви для врегулювання вимог за стандартизованими гарантіями.

Акціонерний капітал в пасивах фінансових корпорацій включає статутний капітал, нерозподілений прибуток, результат поточної діяльності, загальні та спеціальні резерви, поправку на зміни вартісної оцінки.

Інші статті (чисті) – сальдо між іншими зобов'язаннями та вимогами, що не увійшли до вищезазначених показників.

Офіційні резервні активи – зовнішні активи, що контролюються Національним банком України та за першою вимогою можуть бути використані ним для прямого фінансування дефіциту платіжного балансу, непрямого впливу на обсяги цього дефіциту за допомогою інтервенцій на валютному ринку, що впливають на обмінний курс гривні до іноземних валют, та з іншою метою. Офіційні резервні активи складаються відповідно до методології, викладеної в Керівництві «Міжнародні резерви та ліквідність в іноземній валюті» (МВФ).

Офіційні резервні активи є вимогами до нерезидентів у вільно конвертованій валюті та включають: резерви в іноземній валюті, резервну позицію в МВФ, спеціальні права запозичення (СПЗ), золото та інші резервні активи, що є в розпорядженні Національного банку України.

Резерви в іноземній валюті включають готівкові кошти у вільно конвертованій валюті та вимоги Національного банку України до нерезидентів у формі короткострокових депозитів у вільно конвертованій валюті (крім депозитів у золоті) та цінних паперів, що емітовані нерезидентами.

Резервна позиція у МВФ – це вимоги держави-члена до МВФ, що визначаються як різниця між квотою і авуарами МВФ у валюті держави-члена за мінусом грошових авуарів МВФ, отриманих державою-членом у вигляді кредитів МВФ та залишків на рахунку МВФ № 2, що не перевищує однієї десятої відсотка від квоти держави-члена. Резервна позиція у МВФ є частиною міжнародних резервів держави-члена.

Спеціальні права запозичення (СПЗ) – активи в спеціальних правах запозичення на рахунку Національного банку України в Казначействі МВФ.

Золото – монетарне золото, розміщене в іноземних банках та у сховищі Державної скарбниці Національного банку України. Монетарне золото – високочисте золото у формі монет, злитків або

брусків не нижче 995 проби, що перебуває у власності Національного банку України. Вага золота визначається в трійських унціях. Одна трійська унція дорівнює 31,103480 г.

Дані (крім золота та СПЗ) оцінюються в доларах США, виходячи із крос-курсів іноземних валют до долара США, розрахованих на базі офіційного курсу гривні до іноземних валют, встановленого Національним банком України на кінець періоду.

Депозити

Дані за депозитами, залученими іншими депозитними корпораціями, відображаються у розрізі секторів економіки, типів депозитів, видів валют і строків погашення. Депозити класифікуються за такими строками погашення: на вимогу, до 1 року, від 1 року до 2 років, понад 2 роки.

Депозити нефінансових корпорацій класифікуються за видами економічної діяльності. Джерелом інформації є щомісячна статистична звітність банків України про зобов'язання за залученими депозитами, що подається до Національного банку України.

Кредити

Дані за кредитами, наданими іншими депозитними корпораціями, відображаються у розрізі секторів економіки, початкових строків погашення (до 1 року, від 1 року до 5 років, понад 5 років), валют.

Кредити, надані іншим фінансовим корпораціям, нефінансовим корпораціям і підсектору самостійно зайнятих працівників сектору домашніх господарств (фізичним особам-підприємцям) класифікуються за розміром суб'єктів господарювання з урахуванням статті 55 Господарського кодексу України як кредити, надані суб'єктам:

- великого підприємництва (до таких відносяться суб'єкти господарювання (крім фізичних осіб-підприємців), у яких кількість працівників становить більше 250 осіб та річний дохід від будь-якої діяльності перевищує суму, еквівалентну 50 млн євро);
 - малого підприємництва, що не є суб'єктом мікропідприємництва (до таких відносяться суб'єкти господарювання, у яких кількість працівників становить більше 250 осіб та річний дохід від будь-якої діяльності яких не перевищує суму, еквівалентну 10 млн євро);
 - мікропідприємництва (до таких відносяться суб'єкти господарювання, у яких кількість працівників становить більше 10 осіб та річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує суму, еквівалентну 2 млн євро), зокрема:
 - мікропідприємництва, річний дохід яких від будь-якої діяльності перевищує суму, еквівалентну 500 тис. євро та не перевищує суму, еквівалентну 2 млн. євро;
 - мікропідприємництва, річний дохід яких від будь-якої діяльності перевищує суму, еквівалентну 50 тис. євро та не перевищує суму, еквівалентну 500 тис. євро;
 - мікропідприємництва, річний дохід яких від будь-якої діяльності не перевищує суму, еквівалентну 50 тис. євро;
- середнього підприємництва (до таких відносяться інші суб'єкти господарювання).

Кредити, надані нефінансовим корпораціям, класифікуються за видами економічної діяльності та за цільовим спрямуванням як кредити на придбання, будівництво та реконструкцію комерційної нерухомості та інші кредити.

Кредити, надані домашнім господарствам, класифікуються за цільовим спрямуванням як споживчі кредити, кредити на придбання, будівництво та реконструкцію житлової нерухомості та інші кредити. Крім того, кредити домашнім господарствам на придбання, будівництво та реконструкцію житлової нерухомості класифікуються за строками погашення від 5 до 10 років та понад 10 років.

Кредити, надані нерезидентам подаються за географічним розподілом.

Джерелом інформації є щомісячна статистична звітність банків України про вимоги за наданими кредитами, що подається до Національного банку України.

Цінні папери

Дані за цінними паперами в активі депозитних корпорацій (крім Національного банку України) включають цінні папери, що випущені резидентами (крім депозитних корпорацій) та нерезидентами.

Дані за борговими цінними паперами випущеними резидентами (крім депозитних корпорацій), що обліковуються за справедливою вартістю через прибутки/збитки, за справедливою вартістю через інший сукупний дохід та за амортизованою собівартістю подаються у розрізі секторів економіки, валют та початкових строків погашення. Зазначені боргові цінні папери, класифікуються за такими строками погашення: на вимогу, до 1 року, від 1 року до 2 років, понад 2 роки.

Дані за акціонерним капіталом, у тому числі інвестиції в асоційовані та дочірні компанії подаються у розрізі секторів економіки.

Дані за борговими цінними паперами, випущеними депозитними корпораціями (крім Національного банку України), подаються за секторами економіки у розрізі видів, строків погашення і валют.

Джерелом інформації про цінні папери в активі депозитних корпорацій (крім Національного банку України) та боргові цінні папери, випущені депозитними корпораціями (крім Національного банку України), є щомісячна статистична звітність банків України про цінні папери, що подається до Національного банку України.

ФІНАНСОВІ РИНКИ

Статистика фінансових ринків охоплює статистику процентних ставок Національного банку України, депозитних корпорацій (банків) та статистику ринку цінних паперів.

Процентні ставки

Відповідно до міжнародних стандартів розрізняють такі види процентних ставок депозитних корпорацій:

- процентні ставки за новими операціями, здійсненими протягом звітного періоду;
- процентні ставки за непогашеними сумами за станом на кінець звітного періоду.

Процентні ставки за новими операціями, здійсненими протягом звітного періоду, включають: процентні ставки за новими депозитами, залученими на рахунки нефінансових корпорацій та домашніх господарств; процентні ставки за новими кредитами, наданими нефінансовим корпораціям та домашнім господарствам.

Дані про середньозважені процентні ставки інших депозитних корпорацій за новими кредитами/депозитами, наданими/залученими протягом звітного періоду, та обсяги за ними включають дані за первинними договорами, укладеними у звітному періоді, та за додатковими договорами, за якими відбулася зміна або суми, або процентної ставки, або суми та процентної ставки.

Процентна ставка за кредитами/депозитами розраховується за кожним строком розміщення і погашення, типом вкладника чи позичальника та валютою, як середньозважена величина процентних ставок за обсягами фактично наданих/залучених і пролонгованих у звітному періоді кредитів/депозитів у річному обчисленні за такою формулою:

$$\overline{\rho k} = \sum P_i V_i / \sum V_i ,$$

де $\overline{\rho k}$ – середньозважена процентна ставка за кредитами/депозитами;

P_i – процентна ставка та інші доходи/витрати (комісії) за i -м кредитним/депозитним договором;

V_i – сума (обсяг) кредитів/депозитів за i -м кредитним/депозитним договором.

Дані про середньозважені процентні ставки за кредитами подаються у розрізі секторів економіки, початкових строків погашення, валют, видів економічної діяльності та цільового спрямування.

Процентні ставки за кредитами, наданими іншим фінансовим корпораціям, нефінансовим корпораціям підсектору самостійно зайнятих працівників сектору домашніх господарств (фізичним особам-підприємцям) класифікуються за розміром суб'єктів господарювання з урахуванням статті 55 Господарського кодексу України як процентні ставки за кредитами, наданими суб'єктам:

- великого підприємництва (до таких відносяться суб'єкти господарювання (крім фізичних осіб-підприємців), у яких кількість працівників становить більше 250 осіб та річний дохід від будь-якої діяльності перевищує суму, еквівалентну 50 млн євро);
 - малого підприємництва, що не є суб'єктом мікропідприємництва (до таких відносяться суб'єкти господарювання, у яких кількість працівників становить більше 250 осіб та річний дохід від будь-якої діяльності яких не перевищує суму, еквівалентну 10 млн євро);
 - мікропідприємництва (до таких відносяться суб'єкти господарювання, у яких кількість працівників становить більше 10 осіб та річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує суму, еквівалентну 2 млн євро), зокрема:
 - мікропідприємництва, річний дохід яких від будь-якої діяльності перевищує суму, еквівалентну 500 тис. євро та не перевищує суму, еквівалентну 2 млн. євро;
 - мікропідприємництва, річний дохід яких від будь-якої діяльності перевищує суму, еквівалентну 50 тис. євро та не перевищує суму, еквівалентну 500 тис. євро;
 - мікропідприємництва, річний дохід яких від будь-якої діяльності не перевищує суму, еквівалентну 50 тис. євро.
- середнього підприємництва (до таких відносяться інші суб'єкти господарювання).

Дані про середньозважені процентні ставки за депозитами подаються у розрізі секторів економіки, початкових строків погашення та валют.

Процентні ставки за непогашеними сумами за станом на кінець звітної періоду, включають: процентні ставки за непогашеними депозитами, залученими на рахунки нефінансових корпорацій та домашніх господарств; процентні ставки за непогашеними кредитами, наданими нефінансовим корпораціям і домашнім господарствам.

Непогашені суми визначаються як запас усіх депозитів, розміщених домашніми господарствами та нефінансовими корпораціями в депозитних корпораціях, та запас усіх кредитів, наданих депозитними корпораціями домашнім господарствам та нефінансовим корпораціям.

Процентна ставка за непогашеними сумами відображає рівень середньозваженої процентної ставки щодо запасу депозитів або кредитів на певний момент часу. Процентні ставки за непогашеними депозитами охоплюють усі депозити, що були розміщені клієнтами і ще не повернуті їм в усі періоди до дати звітності. Процентні ставки за непогашеними кредитами охоплюють усі кредити, що були отримані клієнтами, але ще не погашені, в усіх періодах до дати звітності.

Процентні ставки за непогашеними кредитами/депозитами відображають сукупний розмір винагороди з урахуванням як плати за користування наданими коштами у вигляді номінальної процентної ставки, так і всіх сплачених/отриманих комісій і зборів, що є невід'ємною частиною доходів/витрат фінансового інструменту (еквівалент ефективної ставки відсотка). До розрахунку процентних ставок включаються дані про всі непогашені кредити/депозити за станом на звітну дату, а також ті, що були погашені протягом звітної місяця.

Процентна ставка за непогашеними кредитами/депозитами розраховується як співвідношення визнаних процентних доходів/витрат за кредитами/депозитами до середніх залишків за ними у процентах річних за такою формулою:

$$P = \frac{\Delta D}{\bar{y}} * 12 * 100\%,$$

де P – процентна ставка;

ΔD – визнані процентні доходи/витрати;

\bar{y} – середні залишки за кредитами

Процентні ставки за непогашеними кредитами, наданими нефінансовим корпораціям і домашнім господарствам, і за непогашеними депозитами, залученими на рахунки нефінансових корпорацій та домашніх господарств, відображаються в розрізі видів валют і строків погашення.

Джерелом інформації є щомісячна статистична звітність банків України про процентні ставки за кредитами та депозитами, яка подається до Національного банку України.

Статистика цінних паперів

Дані про залишки коштів на кінець періоду та чистий випуск у звітному періоді за борговими цінними паперами (цінними паперами, крім акцій), випущеними резидентами, відображаються в розрізі секторів економіки емітентів, за видами валют і такими видами боргових цінних паперів: облігації підприємств, державні облігації України (облігації внутрішніх та зовнішніх державних позик), облігації місцевих позик, казначейські зобов'язання України, векселі).

Джерелами даних для складання статистики боргових цінних паперів є статистична звітність банків і Національного банку України, звітність учасників ринку небанківських фінансових послуг, що подається до Національного банку України, а також інформація Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку України, Міністерства фінансів України, Державної служби статистики України, розрахунки та оцінки Національного банку України.

Дані щодо дохідності державних цінних паперів, розміщених на первинному ринку, а також дані про обсяги операцій з розміщення державних цінних паперів на відкритому ринку охоплюють усі облігації внутрішніх державних позик з термінами обігу до 1 року, до 2 років, до 3 років, до 4 років та до 5 років.

Середньозважений рівень дохідності – дохідність, за якою задовольняються неконкурентні заявки та яка розраховується як середньозважена величина на підставі рівнів дохідності облігацій та кількості їх придбання за конкурентними заявками, що задовольняються. Дохідність на первинному ринку встановлюється Міністерством фінансів України на підставі заявок банків, що надходять на аукціони від учасників розміщення облігацій.

Дані Фондової біржі ПФТС (Перша Фондова Торговельна Система) відображають офіційний показник біржі – індекс ПФТС, що розраховується за останній робочий день звітної місяця (року), а також обсяг торгів у ПФТС за звітний місяць (рік) за результатами торгів цінними паперами українських емітентів, інформація про випуск яких зареєстрована відповідно до вимог законодавства України. Індекс ПФТС базується на результатах торгів на Фондовій біржі ПФТС та розраховується в режимі реального часу протягом торговельної сесії.

ФІНАНСОВІ РАХУНКИ

Фінансові рахунки сектору фінансових корпорацій та його підсекторів містять квартальні баланси фінансових активів і пасивів за залишками коштів та фінансовими операціями. Фінансовий рахунок складається на підставі даних грошово-кредитної статистики за стандартизованими формами балансових звітів за секторами економіки за залишками коштів та фінансовими операціями Національного банку України, інших депозитних корпорацій (банків) та інших фінансових корпорацій, розрахунків та оцінок Національного банку України.

ІНДИКАТОРИ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ

Індикатори фінансової стійкості дають уявлення про ринки, на яких здійснюють свою діяльність фінансові установи. Дані містять інформацію: (1) про основні індикатори фінансової стійкості депозитних корпорацій (банків) щодо достатності капіталу, якості активів, прибутку та рентабельності, ліквідності, чутливості до ринкового ризику і додаткові індикатори фінансової стійкості депозитних корпорацій, а також звіти з показниками для їх складання; (2) про додаткові індикатори фінансової стійкості інших фінансових корпорацій (учасників ринку небанківських фінансових послуг), а також звіти з показниками для їх складання. Індикатори фінансової стійкості складаються на підставі даних балансової звітності банків, даних банківського нагляду та звітності учасників ринку небанківських фінансових послуг, а також даних про ціни на ринку нерухомості відповідно до методології, викладеної в [Керівництві зі складання індикаторів фінансової стійкості \(МВФ, 2019\)](#), та поширюються в наборі даних "Індикатори фінансової стійкості (Financial Soundness Indicators)" на сторінці МВФ з доступу до макроекономічних і фінансових даних у мережі Інтернет.

Технічний коментар

1. *Зміна у річному обчисленні* A_t за звітний місяць t розраховується за даними про залишки за останні 12 місяців, включаючи звітний, за формулою:

$$a_t = \left[\prod_{i=0}^{11} \left(\frac{L_{t-i}}{L_{t-1-i}} \right) - 1 \right] \times 100, \text{ де } L_t - \text{ залишки на кінець місяця } t.$$

2. Розрахунок даних про операції здійснюється за формулою:

$$O = ЗКП - ЗПП - ПВ - ІЗОА,$$

де О – операції;
 ЗКП – залишки коштів на балансових рахунках у кінці звітного періоду;
 ЗПП – залишки коштів на балансових рахунках на початку звітного періоду;
 ПВ – переоцінка вартості;
 ІЗОА – інші зміни в обсязі активів.

Для фінансових активів в національній та іноземній валютах, на які впливають зміни цін та/або зміни обмінних курсів, дані про переоцінку вартості ПВ розраховуються за формулою:

$$ПВ = РП_1 - РП_0,$$

де РП₁ – залишки коштів на балансових рахунках з переоцінки на кінець звітного періоду;
 РП₀ – залишки коштів на балансових рахунках з переоцінки на початок звітного періоду.

Для фінансових активів в іноземній валюті, на які впливають зміни обмінних курсів, дані про переоцінку вартості ПВ розраховуються на підставі даних про запаси та обмінні курси за кожним кодом іноземної валюти за формулою:

$$ПВ = \sum_{i=1}^k \left(\left(1 - \frac{e_{Mi}}{e_{Li}} \right) ЗКП_i - \left(1 - \frac{e_{Mi}}{e_{0i}} \right) ЗПП_i - (1 - e_{Mi}) ІЗОА_i \right),$$

де e_0 – обмінний курс на початок звітного періоду;
 e_1 – обмінний курс на кінець звітного періоду;
 e_m – середній обмінний курс за звітний період;
 i – код іноземної валюти.

Обмінні курси за кожним кодом іноземної валюти на початок та на кінець звітного періоду визначаються за даними про офіційний курс гривні до іноземних валют, що встановлений Національним банком України щодо кожної з іноземних валют.

Середній обмінний курс за кожним кодом іноземної валюти визначається як середня вартість іноземної валюти в національній валюті за період.

Дані про інші зміни в обсязі активів ІЗОА відображаються у разі наявності змін, що виникають протягом звітного періоду внаслідок перекласифікації фінансових активів або надзвичайних подій тощо. Враховуючи, що події, які спричиняють зазначені зміни, відбуваються рідко, припускається, що інші зміни в обсязі активів ІЗОА = 0.